

Projekti: Promovimi i bashkëpunimit ndëretnik ndërmjet të rinjve në Kosovë

Analiza Hulumtuese: Bashkëpunimi ndëretnik i të rinjve në Kosovë – Sfidat, perspektivat dhe rekomandimet për përmirësim

Autor: Qendra e Avokimit për Kulturën Demokratike ACDC

Organizata partnere: REC - Komunitetet e fuqizimit të pajtimit

Mohim përgjegjësie:

Ky projekt financohet me kontributin e Ministrisë së Punëve të Jashtme dhe Bashkëpunimit Ndërkombëtar të Republikës Italiane. Përmbajtja e këtij dokumenti përfaqëson pikëpamjet e autorëve të tij dhe në asnjë mënyrë nuk përfaqëson qëndrimin e Ministrisë së Punëve të Jashtme dhe Bashkëpunimit Ndërkombëtar.

Tabela e përmbajtjes

RRETH PROJEKTIT	Error! Bookmark not defined.
KUADRI LIGJOR	Error! Bookmark not defined.
HYRJE	Error! Bookmark not defined.
METODOLOGJIA.....	8
DEMOGRAFIA.....	9
PERMBEDHJE E HULUMTIMIT -PERCEPTIMI I CESHTJEVE KYCE.....	12
KONKLUZIONI	Error! Bookmark not defined.
REKOMANDIMET	Error! Bookmark not defined.

RRETH PROJEKTIT

Projekti “Promovimi i bashkëpunimit ndëretnik ndërmjet të rinjve në Kosovë” paraqet një strategji gjithëpërfshirëse që synon tejkalimin e ndarjeve etnike dhe krijimin e një platforme për përfshirje dhe mirëkuptim mes të rinjve të grupeve të ndryshme etnike në Kosovë. Njëpërmjet aktiviteteve dhe programeve të ndryshme, ky projekt synon të fuqizojë brezat e rinj, të lehtësojë shkëmbimin e ideve dhe perspektivave dhe të ndërtojë një bazë solide për një të ardhme të bazuar në respektin dhe bashkëpunimin reciprok.

Qëllimi qendror i projektit është inkurajimi i dialogut, ndërtimi i besimit dhe promovimi i solidaritetit ndëretnik. Të kuptuarit se bashkëpunimi ndërmjet shqiptarëve të Kosovës dhe serbëve të Kosovës, veçanërisht në rajonin e veriut të Kosovës, është një hap kyç në mbështetjen e procesit të pajtimit dhe ndërtimin e besimit ndërmjet komuniteteve të ndara, është premisa bazë e këtij projekti.

Është e rëndësishme të theksohet se shqiptarët e Kosovës dhe serbët e Kosovës ndjekin sisteme të ndryshme arsimore, gjë që e ndërlikon më tej bashkëpunimin. Prandaj, projekti synon të ndërtojë ura ndërmjet këtyre dy komuniteteve, duke mundësuar shkëmbimin e njohurive, përvojave dhe mundësive për zhvillim, veçanërisht për serbët e Kosovës të cilët shpesh kanë më pak mundësi për arsimim praktik dhe programe studimore jashtë vendit.

Kjo nismë ka për qëllim afatgjatë krijimin e një shoqërie tolerante në Kosovë, duke kontribuar kështu në vendosjen e paqes dhe stabilitetit të qëndrueshëm. Bashkëpunimi ndërmjet të rinjve nga grupet e ndryshme etnike jo vetëm që do të shkatërrojë paragjykimet dhe stereotipet, por gjithashtu do të krijojë bazën për marrëdhënie afatgjata dhe të qëndrueshme ndërmjet komuniteteve të ndryshme, duke hapur kështu rrugën për një Kosovë më harmonike dhe më të begatë.

KUADRI LIGJOR

Analizat e situatës së të rinjve në Kosovë bazohet në bazat e përcaktuara në “Strategjinë Shtetërore për Rininë 2024-2032” nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, e cila paraqet bazën ligjore më relevante për këtë temë. Kjo strategji ofron një kornizë për të kuptuar sfidat dhe perspektivat kryesore të rinisë në Kosovë.

Arsimi, si një nga prioritetet kryesore të kësaj strategjie, eksplorohet përmes thjerrëzës së cilësisë së sistemit arsimor dhe aksesit në arsim për të rinjtë e grupeve të marginalizuara. Të dhënat mbi rezultatet e testit PISA, si dhe një analizë e qasjes në arsim, theksojnë nevojën për përmirësimin e politikave dhe praktikave arsimore për të siguruar arsim cilësor për të gjithë të rinjtë në Kosovë.

Për sa i përket perspektivës ekonomike të të rinjve, strategjia përcakton objektivat për uljen e shkallës së papunësisë dhe përmirësimin e aksesit në shërbimet bankare. Një analizë e tregut të punës nxjerr në pah nevojën për të mbështetur të rinjtë në fitimin e përvojës së punës dhe aksesit në punësim formal për të forcuar sigurinë ekonomike të brezave të rinj.

Në sferën e angazhimit politik, strategjia promovon pjesëmarrjen e të rinjve në jetën politike të Kosovës. Megjithatë, mungesa e besimit në institucionet politike dhe niveli i ulët i aktivizmit tek të rinjtë janë sfida që kërkojnë kërkime dhe ndërhyrje të mëtejshme për të inkurajuar një angazhim më të madh politik mes të rinjve.

Sfidat shëndetësore të të rinjve, si duhani, konsumimi i alkoolit dhe çrregullimet mendore, janë gjithashtu një fokus i strategjisë. Burimet duhet të drejtohen drejt edukimit të të rinjve për shëndetin, veçanërisht shëndetin riprodhues, për të përmirësuar mirëqenien e tyre dhe për të parandaluar problemet shëndetësore.

Për sa i përket sigurisë, strategjia njeht rëndësinë e krijimit të një mjedisi të sigurt për të rinjtë. Masat për parandalimin e dhunës në shkolla, aksesin në armë dhe përmirësimin e sigurisë kibernetike janë elemente kyçe të strategjisë që synon mbrojtjen e të rinjve nga forma të ndryshme të dhunës dhe kërcënimeve.

Në mënyrë të përmbledhur, analiza e situatës së të rinjve në Kosovë, me fokus në “Strategjinë Shtetërore për Rininë 2024-2032” nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, nxjerr në pah sfidat dhe perspektivat kryesore të brezave të rinj në Kosovë. Kjo strategji ofron një bazë për mirëkuptim dhe ndërhyrje të mëtejshme që synojnë përmirësimin e jetës së të rinjve dhe krijimin e një të ardhmeje të qëndrueshme për të gjithë shoqërinë

HYRJE

Shuarja e tensioneve etnike dhe vendosja e sigurisë së qëndrueshme politike në Ballkanin Perëndimor dhe në rajonin më të gjerë kërkon një kuptim të thellë të lidhjeve institucionale dhe marrëdhënieve ndërpersonale midis qytetarëve. Ndryshimet e fundit politike dhe sociale në rajon kanë shkaktuar emocione të ndryshme individuale dhe kolektive, të cilat janë bërë të rënda për lidhjen e njerëzve. Brishtësia e lidhjeve sociale midis popujve të Ballkanit përbën një sfidë për sigurinë rajonale, ndërsa forcimi i këtyre lidhjeve është thelbësor për arritjen e stabilitetit.

“Nyja Gordiane” e Kosovës është prerë, por jo e zbërthyer, duke e vështirësuar rindërtimin dhe vendosjen e lidhjeve shoqërore ndërmjet pjesëtarëve të komunitetit shqiptar dhe atij serb. Veçanërisht të dukshme janë tensionet e fshehta dhe të hapura etnike ndërmjet shqiptarëve dhe serbëve. Situata në Kosovë paraqet një problem kompleks, sepse përderisa për shqiptarët “çështja” e Kosovës paraqet shprehje të çlirimit kombëtar, për shumicën e popullatës serbe është ndërprerje e lidhjeve me një territor historik, etnik dhe historik, etnik dhe serb. simbolikisht i rëndësishëm për identitetin kombëtar. Konflikti në mes të parimeve historike dhe etnike në Kosovë, si dhe mungesa e një zgjidhjeje politike që do t'i kënaqte të gjitha interesat kombëtare, kontribuon në mungesën e vlerave të përbashkëta mes gjeneratave të sotme.

Rrethanat bashkëkohore nuk mbështesin bashkëpunimin e intensifikuar qytetar, pasi ka perceptime të ndryshme lidhur me organizimin territorial-politik dhe statusin e Kosovës. Në këtë drejtim, Kosova përballet me sfida që prekin veçanërisht të rinjtë, duke përfshirë shkallën e lartë të papunësisë, qasjen e kufizuar në arsim cilësor, mundësitë e kufizuara për pjesëmarrje në jetën shoqërore dhe politike dhe mungesën e shërbimeve adekuate mbështetëse. Presion shtesë ndaj të rinjve vjen nga pandemia COVID-19, e cila ka përkeqësuar edhe më shumë situatën ekonomike dhe tregun e punës në Kosovë.¹

Raportet nga Banka Botërore, Komisioni Evropian dhe OECD theksojnë shkallën e lartë të papunësisë së të rinjve në Kosovë, si dhe sfidat me të cilat përballet sistemi arsimor i vendit.

Mungesa e hapave të ndërmarra nga institucionet e Kosovës për adresimin e këtyre çështjeve thëllon më tej pakënaqësinë dhe zhgënjimin tek të rinjtë.

---

¹ https://kosovoteam.un.org/sites/default/files/2021-05/YouthChallengesandPerspectivesinKosovoSRB_5.pdf

Për më tepër, emigracioni i të rinjve për shkak të mungesës së perspektivës në vend kontribuon më tej në reduktimin e fuqisë punëtore dhe humbjen e mundshme të talenteve. Paragjykimet e rrënjësura thellë dhe mungesa e gjuhës së përbashkët ndërmjet të rinjve shqiptarë dhe serb të Kosovës e pengojnë edhe më tej ndërtimin e marrëdhënieve dhe bashkëpunimit ndëretnik.

Studimet në mesin e të rinjve në Kosovë tregojnë distancë të konsiderueshme dhe mospranim, si rezultat i ngjarjeve të kaluara, mungesës së informacionit për vlerat kulturore dhe sociale të komuniteteve dhe ndikimin e një mjedisi patriarkal dhe konservator. Një shkallë e lartë e refuzimit përkeqëson proceset e integritit dhe vendosjen e marrëdhënieve të qëndrueshme ndëretnike.

Për më tepër, polemikat në lidhje me konceptin e integritit nuk janë të panjohura në fushën e kulturës dhe krijimtarisë artistike. Çështja e integritit dhe unitetit është subjekt i interpretimeve dhe konstruksioneve të ndryshme politike, dhe një perceptim negativ i integritit mund të ketë pasoja të rënda për marrëdhëniet ndëretnike dhe stabilitetin rajonal.

Është e rëndësishme të theksohet se kultura përfshin jo vetëm aspektet institucionale, por edhe proceset e socializimit të individëve, të cilat janë vendimtare për të kuptuar marrëdhëniet ndëretnike. Prandaj, një qasje gjithëpërfshirëse që përfshin arsimin, mediat dhe ndërveprimet sociale është e nevojshme për të promovuar mirëkuptimin dhe bashkëpunimin mes të rinjve në mjediset multietnike si Kosova.

METODOLOGJIA

Ky hulumtim me metodë të përzier bazohet në një anketë përfaqësuese të kryer në Kosovë me gjithsej 506 të anketuar të moshës ndërmjet 18 dhe 45+ vjeç, të kombinuara me të dhëna cilësore të marra nga katër fokus grupe me gjithsej 80 pjesëmarrës dhe tetë intervista individuale. Për anketën, kampioni përfshinte 58% gra dhe 42% burra. Si të anketuarit ashtu edhe pjesëmarrësit e fokus grupeve përfaqësonin dy rajone të Kosovës, përkatësisht rajonin jugor dhe verior. Instrumenti i matjes u hartua në formën e një pyetësoi të përbërë nga 22 pyetje. Post-stratifikimi: Moshë, kombësia, niveli i arsimit dhe gjinia. Është e rëndësishme të theksohet se, duke pasur parasysh faktin se nuk ka të dhëna zyrtare statistikore për strukturën demografike të popullatës së shtuar, d.m.th. të popullsisë serbe në Kosovë, mund të flasin vetëm kushtimisht për përfaqësimin e mostrës.

PROJEKTIM CILËSOR I KËRKIMIT

Fokus Grupet

- Koha: Hulumtimi është kryer nga janari 2024 deri në mars 2024.
- Instrumenti i kërkimit: Udhëzues diskutimi me 10 fusha tematike.
- Numri i fokus grupeve: 4 grupe
- Numri i përgjithshëm i pjesëmarrësve: 80

Kriteret e përzgjedhjes për pjesëmarrësit: gjinia, moshë, vendbanimi, niveli arsimor, profesioni.

- 100% me arsim të mesëm ose më të lartë
- 52.5% pjesëmarrëse femra
- 47.5% pjesëmarrës meshkuj
- 18 vjeç e lart

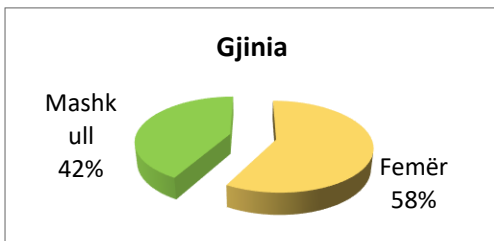
Intervistat

- Koha: Hulumtimi është kryer nga janari 2024 deri në mars 2024.
- Instrumenti i kërkimit: Udhëzues diskutimi me 10 fusha.
- Numri total i të intervistuarve: 6.
- Kriteret e përzgjedhjes për të intervistuarit: Banorët e Mitrovicës Veriore dhe Jugore të moshës ndërmjet 18 dhe 45+ vjeç.

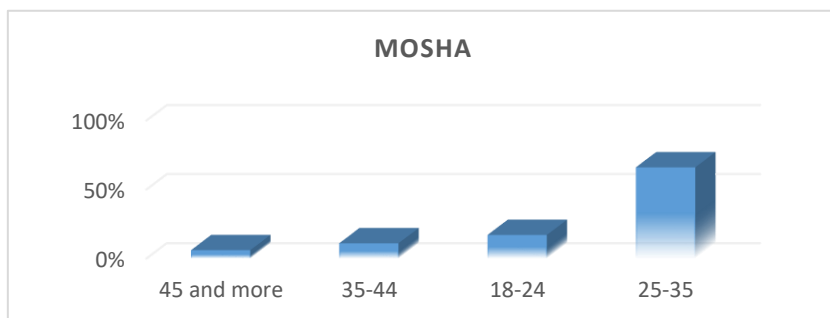

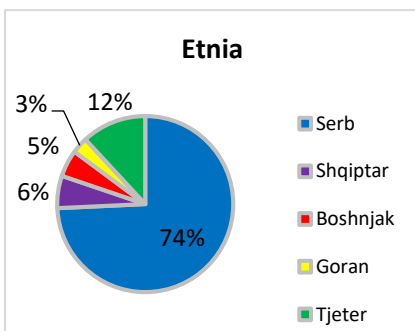
DEMOGRAFIA

Analiza e të dhënave demografike tregon një pjesëmarrje të konsiderueshme të të rinjve në hulumtim, me fokus në gratë e reja. Gratë përbëjnë shumicën e të anketuarve me 58%, ndërsa meshkujt përbëjnë 42% të mbetur.

Kur bëhet fjalë për strukturën e moshës, është vërejtur se të rinjtë e moshës 25-34 vjeç janë të përfaqësuar në një përqindje më të madhe, duke përbërë 66% të kampionit total. Më pak të përfaqësuar janë të rinjtë e moshës 18-24 vjeç, që përbëjnë 17% të popullsisë, ndërsa individët e moshës 35-44 vjeç përbëjnë 11% të kampionit total.

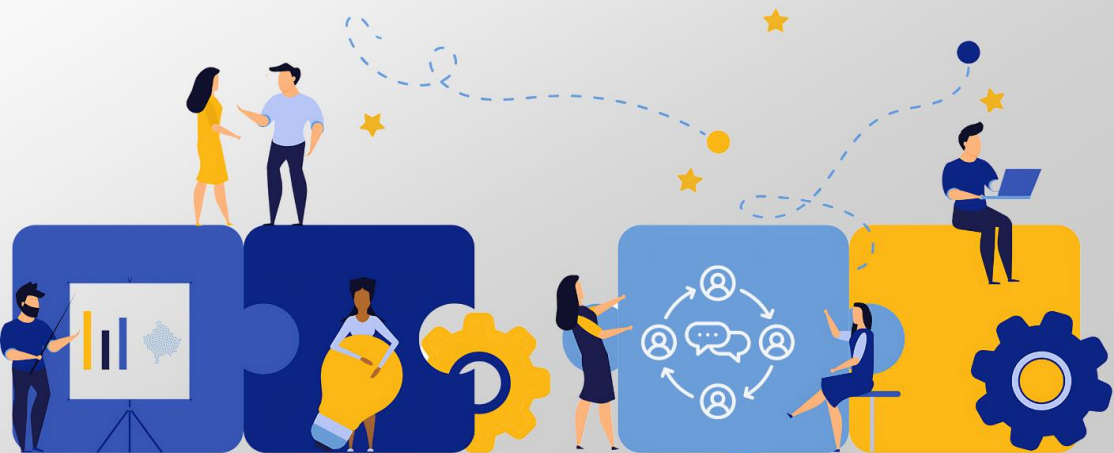
Përbërja etnike e të anketuarve është gjithashtu e larmishme. Shumica e kampionit përbëhet nga të rinjtë serbë, që përbëjnë 74% të totalit, ndërsa janë të përfaqësuar edhe boshnjakët, shqiptarët dhe goranët, me përqindje prej 5%, 6% dhe 3%. Këto të dhëna për diversitetin etnik theksojnë nevojën për të kuptuar nevojat dhe sfidat specifike me të cilat përballen të rinjtë nga

komunitete të ndryshme.

PERMBLEDHJE E HULUMTIMIT – PERCEPTIMI I CESHTJEVE KYCE

PERMBLEDHJE E HULUMTIMIT – PERCEPTIMI I CESHTJEVE KYCE

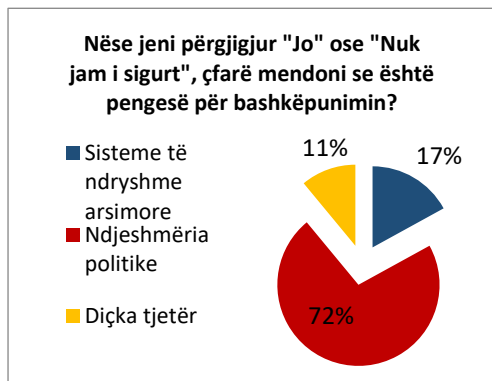
Në fillim të kryerjes së pjesës cilësore dhe sasiore të hulumtimit, ne shqyrtuam bashkëpunimin dhe iniciativat ndërmjet të rinjve dhe studentëve nga komunitetet e ndryshme etnike në Kosovë. Bazuar në rezultatet e hulumtimit, të cilat tregojnë se shumica e të rinjve në Kosovë besojnë se ka bashkëpunim të pamjaftueshëm mes të rinjve dhe studentëve nga

komunitete të ndryshme, mund të konkludojmë se ekziston një mungesë e rrënjësor thellë e ndërveprimit ndëretnik. Fakti që edhe 80.4% e të anketuarve nuk e perceptojnë bashkëpunimin e mjaftueshëm tregon për një problem serioz të ndarjes dhe mungesës së besimit në mesin e të rinjve nga grupe të ndryshme etnike.

Deklaratat e pjesëmarrësve në pjesën cilësore të hulumtimit gjithashtu theksojnë se paragjykimet dhe ngjarjet nga e kaluara janë ende të pranishme si pengesa për bashkëpunimin me të rinjtë. Kjo tregon se ndarjet e thella etnike dhe mosbesimi mes të rinjve janë ende faktorë dominues që pengojnë ndërtimin e një komuniteti të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës. Për më tepër, ka një ambivalencë mes të rinjve ndaj pjesëmarrjes aktive në jetën qytetare dhe politike, duke komplikuar më tej proceset e bashkëpunimit dhe ndryshimit. Për të kapërcyer sfidat aktuale dhe për të nxitur bashkëpunimin mes të rinjve, është thelbësore të punohet në forcimin e besimit ndëretnik, reduktimin e paragjykimeve dhe ndërtimin e një mjedisi gjithëpërfshirës shoqëror. Kjo mund të përfshijë programe arsimore, punëtori interaktive dhe projekte të përbashkëta që promovojnë mirëkuptimin ndëretnik, tolerancën dhe respektimin e të drejtave të njeriut.

Është gjithashtu e rëndësishme të punohet në krijimin e mundësive për lëvizshmëri vertikale sociale për të rinjtë, duke u mundësuar atyre të ndikojnë në ndryshime bazuar në pozicionet që ata mbajnë në shoqëri. Kjo mund të përfshijë ofrimin e mbështetjes për të rinjtë në përvetësimin e aftësive, arsimimit dhe aksesit në burime që u mundësojnë atyre të marrin pjesë aktive në jetën sociale, ekonomike dhe politike.

Përmes këtyre masave dhe programeve, është e mundur që gradualisht të kapërcehen barrierat e bashkëpunimit ndërmjet të rinjve dhe studentëve nga komunitetet e ndryshme etnike në Kosovë, duke hedhur bazat për një të ardhme të qëndrueshme të bazuar në mirëkuptim dhe bashkëpunim.

Sipas gjetjeve të hulumtimit, të rinjtë identifikojnë ndjeshmërinë politike si pengesën kryesore për bashkëpunimin mes të rinjve (madje 72% e të anketuarve). Kjo pengesë tregon për tensione dhe konflikte të rrënjosura thellë politike që formësojnë mjedisin social dhe shpesh pengojnë dialogun dhe bashkëpunimin e hapur mes të rinjve nga komunitete të ndryshme.

Mungesa e vullnetit politik dhe një qasje gjithëpërfshirëse për normalizimin e marrëdhënieve ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës, si dhe mungesa e hapave konkretë drejt njohjes reciproke të diplomave, po ashtu perceptohet si një pengesë serioze për bashkëpunim (rreth 17% e të anketuarve). Kjo nënvizon rëndësinë e angazhimit politik dhe mbështetjes për të krijuar një mjedis të favorshëm për bashkëpunim ndëretnik. Për më tepër, përfshirja e pamjaftueshme e komunitetit akademik në programet e pajtimit dhe analiza e përmbajtjeve të diskutueshme të teksteve shkollore e ndërlikon më tej bashkëpunimin me të rinjtë. Kjo pengesë nënvizon nevojën për angazhim dhe mbështetje më të madhe për shkencëtarët dhe studiuesit për të ndërtuar një mjedis arsimor unifikues dhe për të kapërcyer paragjykimet që rrjedhin nga sistemet arsimore.

Në përgjithësi, pengesat për bashkëpunimin mes të rinjve përfshijnë tensionet politike, mungesën e vullnetit politik, përfshirjen e pamjaftueshme të komunitetit akademik në procesin e pajtimit, si dhe mungesën e njohjes reciproke të diplomave dhe mbështetjes për bashkëpunim ndëretnik. Kapërcimi i këtyre pengesave kërkon një qasje gjithëpërfshirëse që përfshin angazhimin e liderëve politikë, akademikëve dhe të rinjve në ndërtimin e një shoqërie më të aksesueshme dhe të hapur të bazuar në respektin dhe mirëkuptimin reciprok.

Pjesëmarrësit në hulumtim shprehin besimin se përmirësimi i bashkëpunimit mes të rinjve do të kishte një ndikim pozitiv në procesin e pajtimit në rajon.

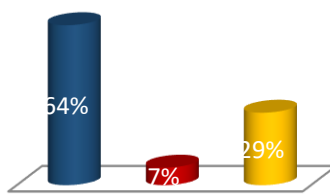
Ky besim buron nga njohja e rëndësisë së një kuptimi të përbashkët të së kaluarës dhe krijimi i një perceptimi gjithëpërfshirës objektiv të ngjarjeve historike. Modelet aktuale të arsimit shpesh dështojnë të trajtojnë në mënyrë adekuate tema historike të diskutueshme dhe të promovojnë të vërteta të pjesshme, të cilat mund të kontribuojnë në ruajtjen e paragjytimeve dhe armiqësive midis të rinjve.

Nëpërmjet forcimit të bashkëpunimit mes të rinjve, krijohet hapësira për shkëmbimin e perspektivave dhe përvojave të ndryshme, të cilat mund të kontribuojnë në krijimin e një mjedisi shoqëror gjithëpërfshirës. Ky proces përfshin pranimin e subjektivitetit të së vërtetës dhe të kuptuarit se çdo individ ka versionin e tij të ngjarjeve. Përmes dialogut dhe respektit të ndërsjellë, të rinjtë mund të kapërcejnë paragjykimet dhe të krijojnë besim mes tyre, të cilat janë hapa kyç drejt pajtimit në rajon.

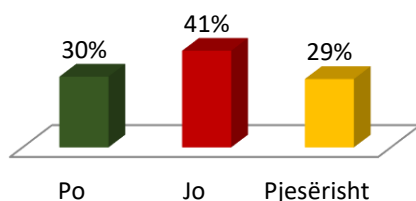
Për më tepër, përmirësimi i bashkëpunimit ndërmjet të rinjve mund të kontribuojë në forcimin e shoqërisë civile dhe promovimin e vlerave demokratike. Të rinjtë që përfshihen aktivisht në nisma të ndryshme bashkëpunuese mund të bëhen agjentë të ndryshimeve pozitive sociale, duke mbështetur ndërtimin e një shoqërie të drejtë. Prandaj, investimi në programe që inkurajojnë bashkëpunimin dhe mirëkuptimin mes të rinjve mund të jetë vendimtar për stabilitetin dhe prosperitetin afatgjatë në rajon .

A mendoni se përmirësimi i bashkëpunimit me të rinjtë mund të kontribuojë në procesin e pajtimit në rajon?

■ Po ■ Jo ■ Ndoshta

A jeni njohur me iniciativat që përipiqen të lidhin të rinjtë dhe studentët nga komunitetet e ndryshme etnike në Kosovë?

Ky besim konfirmohet nga rezultatet e hulumtimit, ku 64% e të anketuarve kanë shprehur mendimin se përmirësimi i bashkëpunimit mes të rinjve mund të kontribuojë në procesin e pajtimit në rajon, ndërsa një pjesë shumë e vogël, vetëm 7%, kanë shprehur qëndrim të kundërt.

Sipas të dhënave të hulumtimit, gati një e treta e të rinjve të anketuar, konkretisht 30%, deklaruan se janë të njohur me iniciativat që synojnë lidhjen e të rinjve dhe studentëve nga komunitetet

e ndryshme etnike në Kosovë. Kjo tregon një nivel të caktuar të vetëdijes dhe informimit të të rinjve për programet dhe aktivitetet ekzistuese të fokusuara në bashkëpunimin dhe integrimin ndëretnik.

Megiithatë, një numër i konsiderueshëm i të anketuarve, saktësisht 29%, kanë shprehur pasiguri apo mungesë informacioni për këto nisma. Kjo pasiguri sugjeron nevojën për të përmirësuar disponueshmërinë e informacionit dhe komunikimit për programet që promovojnë bashkëpunimin ndëretnik në mesin e të rinjve. Një përqindje tjetër prej 41% e të anketuarve janë përgjigjur negativisht në këtë pyetje, që do të thotë se nuk janë të njohur me iniciativat që synojnë të lidhin të rinjtë nga komunitetet e ndryshme etnike në Kosovë. Ky rezultat mund të tregojë gjithashtu mungesën e dukshmërisë së iniciativave të tilla ose akses të kufizuar në informacion në komunitete të caktuara.

Këto gjetje theksojnë nevojën për promovimin dhe fuqizimin e mëtejshëm të programeve dhe iniciativave që synojnë krijimin e mundësive për ndërveprim dhe bashkëpunim mes të rinjve nga grupet e ndryshme etnike në Kosovë. Përmirësimi i disponueshmërisë së informacionit dhe ngritja e vetëdijes për rëndësinë e bashkëpunimit ndëretnik mund të kontribuojë dukshëm në ndërtimin e një shoqërie paqësore në Kosovë.

Me theks të mëtejshëm në këtë temë, përgjigjet e të anketuarve në pyetjen se janë ndërgjegjësimi i tyre për iniciativat që synojnë të lidhin të rinjtë dhe studentët nga komunitetet e ndryshme etnike në Kosovë, ofrojnë njohuri të vlefshme për ekzistencën e programeve dhe aktiviteteve të ndryshme të drejtuara për këtë qëllim. Është e rëndësishme të theksohet se kjo pyetje vjen drejtpërdrejt pas pyetjes së mëparshme, ku gati një e treta e të anketuarve konfirmuan njohjen e tyre me nisma të tilla.

Nga përgjigjet shihet se të rinjtë janë të vetëdijshëm për programe dhe seminare të ndryshme që kërkojnë bashkëpunim dhe punë në grup, si dhe nisma të tjera si Programi i Transformimit të Konflikteve, RCT, iniciativa nga organizata joqeveritare, kampe, trajnime, etj. programe si Iniciativa e Rinisë për të Drejtat e Njeriut - Kosovë.

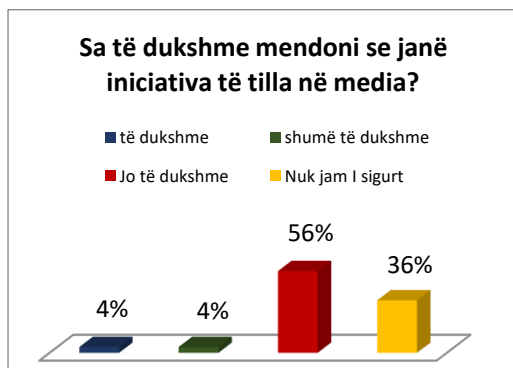
Kjo gamë e gjerë e iniciativave të identifikuar dëshmon për diversitetin dhe aktivitetin që synon promovimin e tolerancës dhe bashkëpunimit ndëretnik ndërmjet të rinjve në Kosovë. Disa nga programet fokusohen në edukimin dhe trajnimin e të rinjve për transformimin e konflikteve, ndërsa të tjera synojnë të promovojnë pjesëmarrjen aktive qytetare dhe të drejtat e njeriut.

Për më tepër, vetëdija për këto iniciativa tregon ekzistencën e përpjekjeve të rëndësishme të komunitetit për të promovuar bashkëpunimin ndëretnik ndërmjet të

rinjve. Kjo mund të shërbejë si bazë për hulumtime të mëtejshme mbi efektivitetin e këtyre programeve dhe ndikimin e tyre në ndërtimin e paqes dhe pajtimin në Kosovë.

Në trendet moderne të sotme, rëndësia në rritje e medias si një e mirë publike nxjerr në pah nevojën për të marrë në konsideratë edukimin mediatik dhe informativ, veçanërisht tek të rinjtë. Është e rëndësishme të kuptohet se këto aspekte nuk janë vetëm përgjegjësi e profesionistëve të medias dhe pronarëve të tyre, por gjithashtu kontribuojnë në të mirën e përbashkët dhe përparimin shoqëror. Kjo temë bëhet edhe më e rëndësishme në kontekstin e mediave të reja dhe teknologjive dixhitale që ndikojnë thellë tek të rinjtë.

Në kuadër të analizës së nismave që lidhin rininë, është e rëndësishme të theksohet niveli i shikueshmërisë së tyre në media. Sipas rezultateve të hulumtimit, vetëm 8% e të anketuarve besojnë se iniciativat që promovojnë bashkëpunimin me të rinjtë janë të dukshme në media. Kjo sugjeron mungesën e njohjes së këtyre nismave dhe mbulimin e pamjaftueshëm

mediatik të aktiviteteve të tyre.

Nga ana tjetër, 56% e të anketuarve besojnë se dukshmëria e tyre nuk është aspak e dukshme në media. Kjo shkallë e lartë e padukshmërisë tregon nevojën për një angazhim më të fortë në promovimin e nismave që lidhin të rinjtë nëpër platforma mediatike. Mungesa e dukshmërisë së këtyre nismave mund të kufizojë aftësinë e tyre për të tërhequr vëmendjen e të rinjve dhe për t'i inkurajuar ata të marrin pjesë në programe bashkëpunimi dhe shkëmbimi.

Në këtë drejtim, të rinjtë shpesh përballen me sfidën e gjetjes së informacionit përkatës për iniciativat që i lidhin. Mungesa e edukimit mediatik dhe informacionit mund të pengojë aftësinë e tyre për të kuptuar dhe vlerësuar siç duhet këto iniciativa. Prandaj, është e rëndësishme të bëhen përpjekje për të edukuar të rinjtë se si të mendojnë në mënyrë kritike për informacionin që marrin nëpërmjet medias, si dhe si të gjejnë burime të besueshme informacioni për iniciativat që i interesojnë.

Së pari, është e qartë se organizatorët e iniciativave nuk janë mjaftueshëm aktivë në promovimin e programeve të tyre. Është e mundur që ata të mos përdorin strategji të

përshtatshme marketingu dhe komunikimi për të informuar publikun për aktivitetet e tyre. Mungesa e dukshmërisë mund të rezultojë nga mospërdorimi i mediave sociale, planifikimi joadekuat i fushatave mediatike ose mungesa e burimeve për promovim.

Së dyti, platformat mediatike nuk i kushtojnë vëmendje të mjaftueshme nismave që lidhin rininë. Kjo mund të jetë për shkak të mungesës së interesit nga organet e medias për këtë temë ose prioritizimin e lajmeve dhe ngjarjeve të tjera. Mungesa e mbështetjes nga platformat mediatike mund të pengojë promovimin e iniciativave dhe të kufizojë shikueshmërinë e tyre tek audienca e gjerë.

Së fundi, mungesa e interesit publik për këto iniciativa mund të kontribuojë gjithashtu në mbulimin e pamjaftueshëm mediatik. Nëse audienca nuk është e interesuar për temat që kanë të bëjnë me bashkëpunimin ndëretnik rinor, mediat nuk do të investojnë në raportimin e atyre aktiviteteve. Mungesa e interesit publik mund të rrjedhë edhe nga edukimi joadekuat për rëndësinë e bashkëpunimit ndëretnik dhe mungesa e vetëdijes për nevojat e të rinjve për programe të tilla.

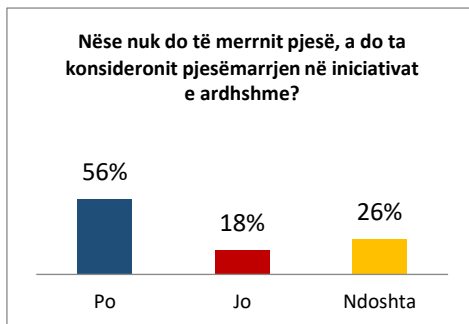
Analiza e përgjigjeve në pyetjen "Nëse kenë marrë pjesë në ndonjë nga iniciativat, si do ta përshkruanit përvojën tuaj?" zbulon njohuri të rëndësishme në perceptimin e të rinjve për këto iniciativa. Nga numri i përgjithshëm i pjesëmarrësve, 57% deklaruan se kanë një përvojë neutrale, ndërsa 37% raportuan se kishin një përvojë pozitive.

Përvojat neutrale tregojnë se të anketuarit kishin përvoja ambivalente ose mesatare gjatë pjesëmarrjes së tyre në iniciativa. Arsyet për përvoja të tilla mund të ndryshojnë, duke përfshirë angazhimin e pamjaftueshëm nga organizatorët, mungesën e aktiviteteve angazhuese ose ndërveprimin e pamjaftueshëm midis pjesëmarrësve.

Nga ana tjetër, përvojat pozitive sugjerojnë se të anketuarit kanë pasur përvoja të kënaqshme ose frymëzuese gjatë pjesëmarrjes së tyre në iniciativa, të tilla si përvetësimi i aftësive të reja, takimi me njerëz të rinj, shkëmbimi i ideve ose kontributi në komunitet. Përvojat pozitive mund të motivojnë më tej të rinjtë që të përfshihen në aktivitete të ngjashme në të ardhmen dhe të promovojnë ndikimin pozitiv të nismave që lidhin rininë.

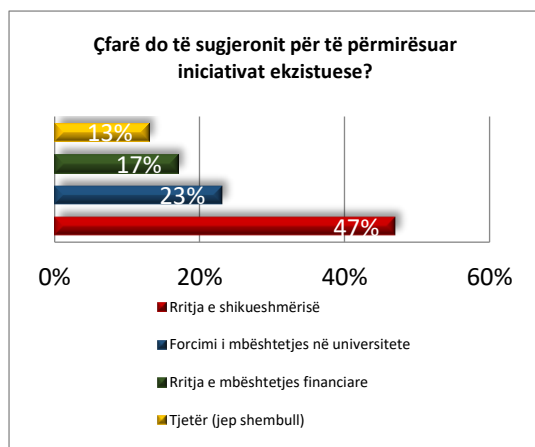

Duke u mbështetur në pyetjen e mëparshme dhe duke analizuar përgjigjet në pyetjen "Nëse nuk keni marrë pjesë, a do ta konsideroni pjesëmarrjen në iniciativat e ardhshme?" shohim se 56% e të anketuarve e konsiderojnë pozitivisht pjesëmarrjen në iniciativat e ardhshme.

Ky interes i lartë pozitiv tregon potencial për rritje dhe zhvillim të nismave që lidhin rininë në të ardhmen. Është thelbësore të sigurohet që nismat e ardhshme të promovohen mirë dhe të përshtaten me nevojat dhe interesat e të rinjve për të ruajtur këtë trend pozitiv dhe për të inkurajuar angazhimin e tyre të mëtejshëm.

Këto rezultate sugjerojnë se ka vend për përmirësim në iniciativat për të rritur shkallën e përvajave pozitive midis pjesëmarrësve. Organizatorët duhet t'u kushtojnë vëmendje faktorëve që kontribuojnë në përvajet pozitive, të tilla si aktivitetet ndërvepruese, mbështetja e pjesëmarrësve dhe komunikimi i qartë rreth qëllimeve të iniciativave. Është gjithashtu e rëndësishme të punohet në reduktimin e përvajave neutrale përmes planifikimit më të mirë të programit për të siguruar që iniciativat të realizojnë potencialin e tyre të plotë në motivimin dhe fuqizimin e të rinjve.

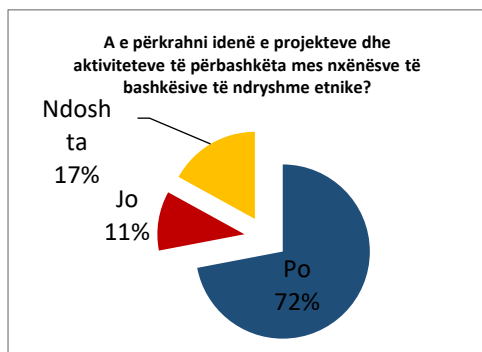
Duke analizuar përgjigjet në pyetjen se si të përmirësohen iniciativat ekzistuese, 47% e të anketuarve sugjerojnë se rritja e dukshmërisë së iniciativave do të ishte vendimtare për përmirësimin e situatës. Kjo tregon nevojën për të forcuar strategjitë e marketingut dhe promovimin për të përcjellë në mënyrë efektive informacionin rreth

iniciativave tek audienca e synuar, duke tërhequr kështu më shumë pjesëmarrës dhe mbështetje.

Gjithashtu, 23% e të anketuarve theksojnë rëndësinë e forcimit të mbështetjes në universitete. Kjo mund të përfshijë themelimin e klubeve ose organizatave në universitete të dedikuara për të mbështetur iniciativat që lidhin rininë, organizimin e ngjarjeve, punëtorive ose leksioneve në nivel universitar, ose integrimin e temave të bashkëpunimit ndëretnik në kurrikulat ekzistuese.

Mbështetja financiare përmendet gjithashtu si një faktor i rëndësishëm, ku 17% e të anketuarve besojnë se rritja e burimeve financiare mund të përmirësojë iniciativat ekzistuese. Së fundi, 11% e të anketuarve përmendin "të tjera" si një mundësi për përmirësimin e iniciativave. Kjo tregon se ka aspekte të ndryshme që mund të merren parasysh, si përmirësimi i komunikimit me audiencën e synuar, zgjerimi i rrjetit të partnerëve dhe bashkëpunëtorëve, ose zhvillimi i programeve të reja që plotësojnë më mirë nevojat e të rinjve.

Në kontekstin e mbështetjes sociale për të rinjtë, është e rëndësishme të merren parasysh faktorë më të gjerë shoqërorë që ndikojnë në trajektoren e tyre të jetës. Organizimi i programeve mbështetëse që janë të aksesueshme për të gjithë, pavarësisht dallimeve socio-ekonomike apo të tjera, mund të jetë kyç për krijimin e mundësive të barabarta për të gjithë të rinjtë.

Mbështetja e idesë së projekteve dhe aktiviteteve të përbashkëta mes nxënësve nga bashkësitë e ndryshme etnike mund të jetë një hap drejt ndërtimit të një shoqërie gjithëpërfshirëse. Duke marrë parasysh se 72% e të anketuarve kanë shprehur mbështetje për këtë ide, kjo tregon gatishmëri për të kapërcyer dallimet etnike dhe për të punuar së bashku në projekte

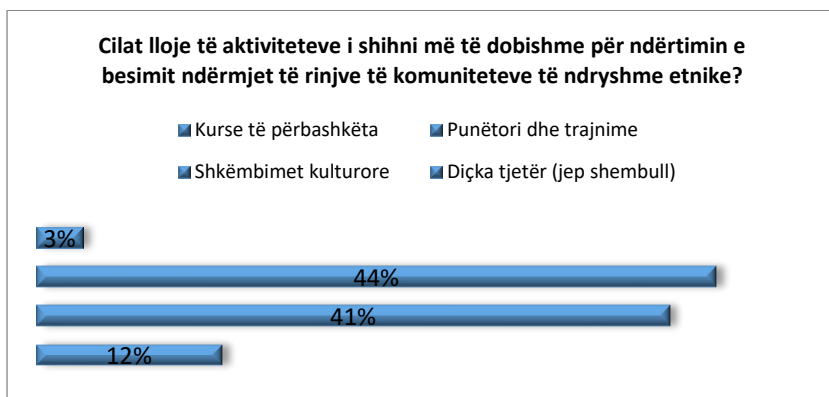
që kontribuojnë në zhvillimin e të gjithë të rinjve, pavarësisht nga përkatësia e tyre etnike. Kjo mund të kontribuojë në ndërtimin e mirëkuptimit dhe lidhjes më të mirë ndërmjet bashkësive të ndryshme etnike dhe të kontribuojë në ndërtimin e një shoqërie më paqësore dhe më të begatë.

Aktivitetet e ndryshme mund të jenë vendimtare për ndërtimin e besimit mes të rinjve nga bashkësitë e ndryshme etnike. Shkëmbimet kulturore, të mbështetura me 44% të

votave, u ofrojnë të rinjve mundësinë të ndajnë trashëgiminë, traditat dhe vlerat e tyre kulturore, të cilat mund të kontribuojnë në mirëkuptimin dhe respektin më të mirë mes tyre. Punëtoritë dhe sesionet e trajnimit luajnë gjithashtu një rol të rëndësishëm, të mbështetur nga një përqindje e ngjashme, 41%. Këto aktivitete ofrojnë hapësirë për të mësuarit bashkëpunues, bashkëpunim dhe ndërtim të aftësive, të cilat mund të forcojnë lidhjet ndërpersonale dhe të rrisin besimin midis të rinjve nga grupe të ndryshme etnike.

Edhe pse më pak të përfaqësuara me 12%, kurset e përbashkëta mund të jenë gjithashtu të dobishme pasi u mundësojnë të rinjve të punojnë drejt qëllimeve dhe interesave të përbashkëta, të cilat mund të kontribuojnë në kuptimin dhe lidhjen më të mirë mes tyre.

Në përgjithësi, kombinimi i këtyre aktiviteteve do të kontribuojë në krijimin e një mjedisi universal që promovon mirëkuptimin, besimin dhe bashkëpunimin ndëretnik ndërmjet të rinjve.

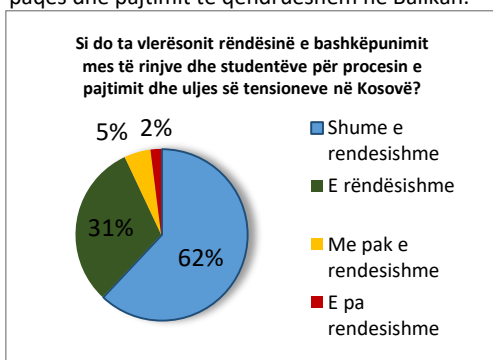

Mbështetja e idesë së projekteve dhe aktiviteteve të përbashkëta mes nxënësve nga bashkësitë e ndryshme etnike mund të jetë një hap drejt krijimit të një shoqërie më gjithëpërfshirëse. Duke pasur parasysh se 58% e të rinjve e mbështesin këtë iniciativë, ajo tregon gatishmëri për të kapërcyer dallimet etnike dhe për të punuar së bashku në projekte që kontribuojnë në zhvillimin e të gjithë të rinjve, pavarësisht nga përkatësia e tyre etnike. Kjo mund të shërbejë si bazë për rritjen e harmonisë dhe prosperitetit ndëretnik në shoqëri.

Për më tepër, krijimi i ekepeve të përziera për projekte, të mbështetura nga 28% e votave, mund të jetë një hap tjetër i dobishëm në rritjen e bashkëpunimit. Ekipte të tilla u mundësojnë studentëve të punojnë së bashku në projekte konkrete, të cilat nxisin mësimin, mirëkuptimin dhe bashkëpunimin e ndërsjellë. Për më tepër, zhvillimi i programeve fuqizuese që promovojnë bashkëpunimin ndëretnik dhe shkëmbimin e ideve ndërmjet studentëve dhe profesorëve është vendimtar për krijimin e një mjedisi të hapur dhe mbështetës. Këto programe mund të përfshijnë forma të ndryshme të shkëmbimeve akademike, si dhe projekte të përbashkëta kërkimore që do të kontribuonin në shpërndarjen e njohurive dhe kuptimin e kompleksitetit të marrëdhënieve ndëretnike në Kosovë.

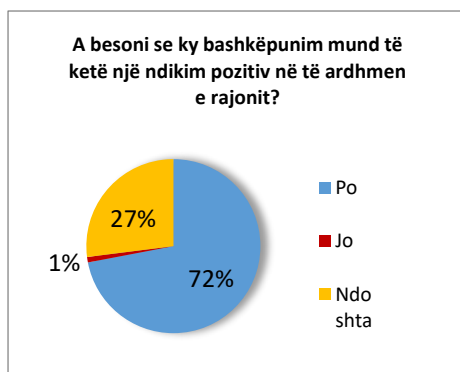
Përmes promovimit të dialogut dhe komunikimit të hapur ndërmjet universiteteve në Kosovë, Beograd dhe institucioneve të tjera, mund të arrihet përparim i rëndësishëm drejt ndërtimit të mirëkuptimit dhe bashkëpunimit ndëretnik. Kjo hapje dhe gatishmëri për dialog janë thelbësore për tejkalimin e pengesave dhe ndërtimin e paqes dhe pajtimit të qëndrueshëm në Ballkan.

Duke marrë parasysh rolin e bashkëpunimit të të rinjve dhe kontributin e tij në pajtimin ndërmjet komuniteteve në Kosovë, bëhet e qartë se ai luan një rol vendimtar në uljen e tensioneve dhe forcimin e kohezionit ndëretnik. Rezultatet e hulumtimit tregojnë se shumica e të anketuarve (rreth 62%) theksojnë rëndësinë e këtij

bashkëpunimi, ndërsa pothuajse një e treta theksojnë se ai është i një rëndësie të madhe. Këto të dhëna tregojnë mbështetje të gjerë për idenë e projekteve dhe aktiviteteve të përbashkëta në mesin e të rinjve nga grupe të ndryshme etnike si mjet kyç për tejkalimin e ndarjeve etnike dhe ndërtimin e një shoqërie që përfshin të gjithë anëtarët e saj. Përmes një bashkëpunimi të tillë, të rinjtë mund të ndërtojnë besim, mirëkuptim dhe respekt të ndërsjellë, të cilat janë vendimtare për ruajtjen e paqes dhe stabilitetit në Kosovë. Prandaj, mbështetja për nisma dhe programe të tilla është e një rëndësie të madhe për ndërtimin afatgjatë të një shoqërie më harmonike në rajon.

Duke u bazuar në përgjigjen e mëparshme, është e rëndësishme të theksohet se mbështetja për bashkëpunim ndërmjet të rinjve dhe studentëve në Kosovë mund të ketë një ndikim të rëndësishëm pozitiv në të ardhmen e rajonit për disa arsye kryesore. Së pari, përqindja e lartë e të anketuarve (72%) që besojnë në ndikimin pozitiv të këtij bashkëpunimi tregon një besim të përhapur në potencialin e nismave të tilla.

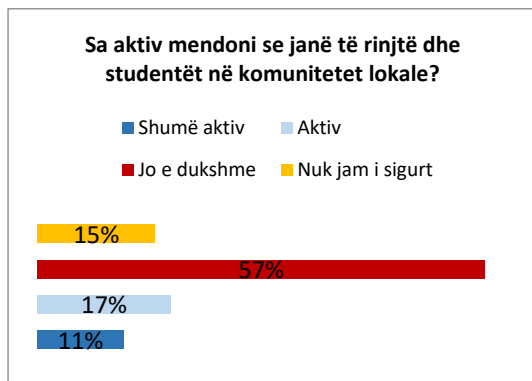
Kjo nuk është vetëm një shenjë optimiste për të tashmen, por edhe për të ardhmen, pasi sugjeron se ekziston një masë kritike të rinjsh të gatshëm për t'u përfshirë në aktivitete që promovojnëunitetin, mirëkuptimindhe bashkëpunimin midis grupeve të ndryshme etnike.

Për më tepër, bashkëpunimi mes të rinjve mund të shërbejë si një bazë e fortë për ndërtimin e paqes dhe stabilitetit të qëndrueshëm.

Nëpërmjet projekteve dhe aktiviteteve të përbashkëta, të rinjtë mund të mësojnë të kuptojnë dhe respektojnë perspektiva të ndryshme, të kapërcejnë paragjykimet dhe të krijojnë besim mes tyre. Një proces i tillë nuk është vetëm i dobishëm për të rinjtë individualë, por edhe për shoqërinë në tërësi, pasi kontribuon në krijimin e një shoqërie më universale, më tolerante dhe të qëndrueshme.

Për më tepër, mbështetja e bashkëpunimit mes të rinjve mund të ketë përfitime afatgjata për rajonin duke hedhur bazat për zhvillimin e liderëve të rinj dhe të ndryshimit. Të rinjtë e përfshirë në këto nisma fitojnë aftësi komunikimi, pune ekipore, negociuese dhe zgjidhje konflikti, të cilat janë vendimtare për ndërtimin e paqes dhe prosperitetit në të ardhmen. Për më tepër, ky bashkëpunim mund të inkurajojë të rinjtë që të angazhohen më aktivisht në jetën publike, politikë dhe procese shoqërore, duke çuar potencialisht në krijimin e institucioneve më produktive politike dhe sociale.

Si përmbledhje, mbështetja e bashkëpunimit mes të rinjve dhe studentëve në Kosovë nuk është vetëm një detyrim moral, por edhe një investim strategjik në të ardhmen e rajonit. Nëpërmjet përpjekjeve të përbashkëta të të rinjve nga grupe të ndryshme etnike, është e mundur të ndërtohet një shoqëri më e hapur dhe më elastike ndaj konflikteve, gjë që është thelbësore për stabilitet dhe prosperitet afatgjatë.

Sipas rezultateve të anketës, rreth 57% e të anketuarve shprehin mendimin se të rinjtë dhe studentët nuk janë dukshëm aktivë në komunitetet lokale. Ky rezultat tregon një mungesë potenciale të përfshirjes së të rinjve në iniciativat dhe aktivitetet lokale që kontribuojnë në zhvillimin e komunitetit. Ka disa arsye për një perceptim të tillë.

Këtë e mbështet edhe pjesa sasiore e hulumtimit, ku të intervistuarit tanë theksuan edhe mungesën e dukshme të mundësive për pjesëmarrje aktive të të rinjve në nisma të ndryshme, që mund të jetë një nga faktorët kyç. Të rinjtë nuk kanë mundësi apo burime të mjaftueshme për t'u përfshirë në projekte apo aktivitete lokale. Kjo është pasojë e drejtpërdrejtë e mungesës së mbështetjes nga autoritetet vendore dhe qendrore, të cilat duhet të ofrojnë platforma dhe burime për të rinjtë për të shprehur idetë e tyre dhe për të kontribuar në komunitet.

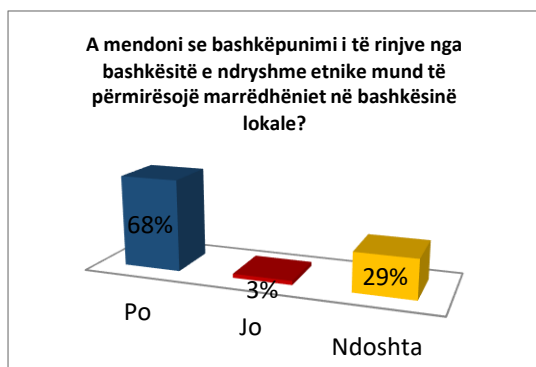
Së dyti, mungesa e motivimit ose e interesit mund të jetë gjithashtu një faktor. Të rinjtë mund të mos jenë të interesuar për nismat lokale për shkak të mungesës së dukshmërisë së rezultateve ose informacionit të pamjaftueshëm se si kontributi i tyre mund të ndikojë në komunitetin lokal. Kjo mund të rezultojë në pasivitet dhe mungesë iniciative për të marrë pjesë në projektet lokale.

Për më tepër, një problem është edhe mungesa e vetëdijes për mundësitë ekzistuese për angazhim. Të rinjtë nuk janë në dijeni të organizatave apo programeve që mbështesin pjesëmarrjen e tyre aktive në komunitetin lokal. Mungesa e komunikimit dhe promovimit të këtyre nismave mund të çojë në pjesëmarrje të pamjaftueshme të të rinjve.

Këto gjetje tregojnë nevojën për të forcuar mbështetjen për të rinjtë dhe studentët në komunitetet lokale. Autoritetet lokale, organizatat e shoqërisë civile dhe institucionet

arsimore duhet të njohin rëndësinë e pjesëmarrjes aktive të të rinjve dhe t'u ofrojnë atyre burime, mundësi dhe mbështetje të përshtatshme për të siguruar që zërat dhe kontributet e tyre dëgohen dhe shihen më mirë. Iniciativa të tilla mund të përmirësojnë angazhimin e të rinjve dhe të kontribuojnë në zhvillimin e komunitete të qëndrueshme lokale.

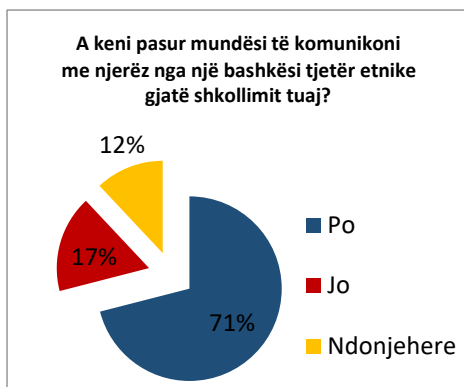
Sipas rezultateve, shumica e të anketuarve, konkretisht 68%, shprehin besimin se bashkëpunimi mes të rinjve nga bashkësitë e ndryshme etnike mund të përmirësojë marrëdhëniet në bashkësinë lokale. Këto të dhëna tregojnë një besim të përhapur se bashkëpunimi gjithëpërfshirës mes të rinjve nga grupe të ndryshme etnike mund të ndikojë pozitivisht në zhvillimin e marrëdhënieve më të mira ndëretnike në nivel lokal.

Një qëndrim i tillë është rezultat i vetëdijes për rëndësinë e diversitetit dhe drejtësisë në shoqëri, si dhe njohjes së potencialit të të rinjve për të kapërcyer ndarjet etnike përmes aktiviteteve dhe projekteve të përbashkëta. Bashkëpunimi ndërmjet të rinjve nga komunitete të ndryshme etnike mund të kontribuojë në ndërtimin e

besimit, mirëkuptimit dhe solidaritetit ndërmjet grupeve të ndryshme, gjë që është thelbësore për forcimin e lidhjeve ndërmjet individëve. Aktivitetet që promovojnë bashkëpunimin ndëretnik, të tilla si iniciativat e përbashkëta, programet arsimore ose ngjarjet kulturore, mund të jenë instrumentale në rritjen e mirëkuptimit të ndërsjellë dhe nxitjen e marrëdhënieve pozitive brenda komunitetit lokal.

Pjesa cilësore e hulumtimit mbështet këto rezultate sasiore, duke treguar se të anketuarit e njohin rëndësinë e bashkëpunimit mes të rinjve nga grupe të ndryshme etnike në krijimin e një shoqërie integruese. Kjo konfirmon më tej rëndësinë dhe mbështetjen më të gjerë për idenë e bashkëpunimit të qëndrueshëm ndërmjet të rinjve në komunitetin lokal.

Shumëllojshmëria e pjesëmarrësve, ku shumica, në fakt madje 71%, kishin përvojë në komunikim me individë nga bashkësitë tjera etnike gjatë shkollimit të tyre, nxjerr në pah një aspekt të rëndësishëm të ndërveprimit ndëretnik mes të rinjve në Kosovë. Kjo e dhënë është inkurajuese sepse tregon se shumica e të rinjve kanë mundësi për dialog dhe aktivitete me bashkëmoshatarët e tyre të grupeve të ndryshme etnike. Një

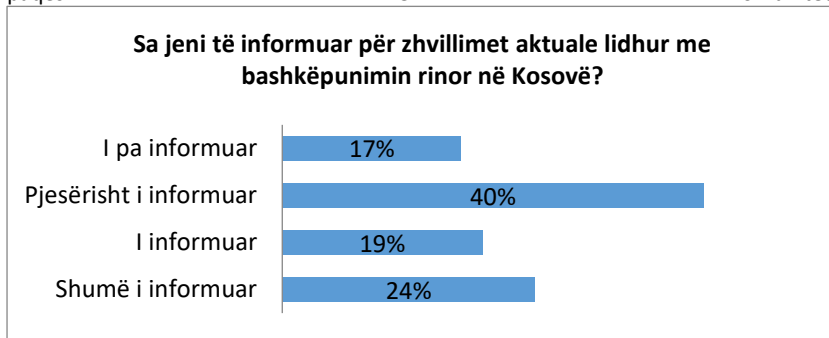
komunikim i tillë ndëretnik mund të ndikojë pozitivisht në zvogëlimin e stereotipeve, ndërtimin e besimit dhe tejkalimin e paragjytimeve tek të rinjtë nga identitete të ndryshme etnike. Nëpërmjet këtyre ndërveprimeve, të rinjtë mund të zhvillojnë një kuptim më të thellë për njëri-tjetrin, gjë që mund të kontribuojë në forcimin e lidhjes dhe bashkëpunimit në të ardhmen.

Megjithatë, edhe pse shumica e të rinjve kanë pasur mundësi për komunikim ndëretnik gjatë shkollimit të tyre, është e rëndësishme të vazhdohet të punohet në përmirësimin e këtij ndërveprimi. Është e nevojshme të krijohet një mjedis arsimor që mbështet diversitetin dhe dialogun mes të rinjve. Përveç kësaj, mbështetje dhe burime duhet të sigurohen për programet dhe iniciativat që promovojnë ndërveprimin dhe mirëkuptimin ndëretnik. Vetëm përmes përpjekjeve të vazhdueshme në këtë fushë mund të ndërtojmë një shoqëri ku marrëdhëniet ndëretnike janë pozitive dhe integrale.

Duke u bazuar në pyetjen e mëparshme, kur u pyetën të vlerësojnë përvojën e tyre të komunikimit me individë nga bashkësitë e tjera etnike, të anketuarit theksuan se ishte shumë pozitive pavarësisht nga përkatësia kulturore, fetare apo ideologjike e bashkëbiseduesit. Ata e përshkruan atë si një përvojë të këndshme që u solli atyre njohuri interesante dhe njohuri të reja. Ata theksuan se ky lloj ndërveprimi është i rëndësishëm për të kuptuar dhe respektuar diversitetin mes njerëzve. Ata besojnë se hapja ndaj komunikimit me individë me prejardhje të ndryshme etnike është thelbësore për ndërtimin e marrëdhënieve harmonike ndërpersonale dhe ruajtjen e

paqes në komunitet.

Përveç rezultateve të përmendura më parë, ky hulumtim na ka treguar se ekziston një numër i konsiderueshëm i të rinjve të cilët ndihen pjesërisht të informuar apo edhe plotësisht të painformuar për ngjarjet aktuale që kanë të bëjnë me bashkëpunimin e të rinjve në Kosovë. Prandaj, është e rëndësishme të merren parasysh implikimet e këtyre gjetjeve.

Mungesa e informacionit mund të kufizojë potencialin e të rinjve për t'u përfshirë në mënyrë aktive në proceset e bashkëpunimit dhe për të ndërtuar marrëdhënie ndëretnike. Kjo mund të kontribuojë në përfshirjen e pamjaftueshme të të rinjve në iniciativat që promovojnë bashkëpunimin ndëretnik dhe kontribuojnë në vendosjen e paqes së qëndrueshme në Kosovë. Për më tepër, mungesa e informacionit mund ta bëjë të vështirë për të rinjtë të njohin mundësitë për zhvillim personal dhe profesional përmes pjesëmarrjes në projekte dhe aktivitete që nxisin bashkëpunimin mes të rinjve nga komunitete të ndryshme.

Prandaj, duhet të ndërmerren hapa konkretë për të përmirësuar ndërgjegjësimin e të rinjve për këto çështje. Kjo mund të përfshijë zhvillimin e programeve dhe burimeve arsimore të përshtatura për nevojat e të rinjve, duke ofruar informacione relevante për projektet, programet dhe ngjarjet aktuale që po ndodhin në Kosovë. Për më tepër, është e rëndësishme të krijohen kanale efektive komunikimi, të tilla si mediat sociale, faqet e internetit dhe mediat lokale, për të lehtësuar aksesin e të rinjve në informacion dhe për të inkurajuar pjesëmarrjen e tyre aktive në nismat e bashkëpunimit.

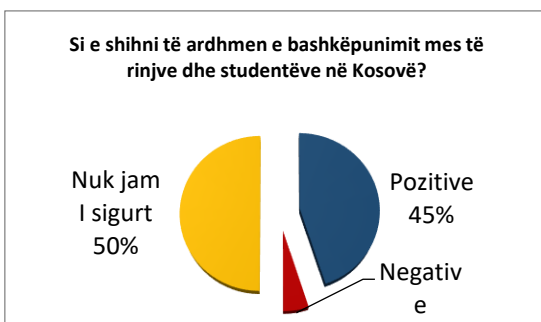
Për më tepër, është e rëndësishme të vlerësohen vazhdimisht efektet e këtyre përpjekjeve për të siguruar që aktivitetet e informimit për të rinjtë janë efektive dhe relevante. Nëpërmjet të gjitha këtyre përpjekjeve, mund të krijohet një mjedis në të cilin të rinjtë kanë qasje në informacionin dhe stimujt e nevojshëm për t'u përfshirë në mënyrë aktive në proceset e bashkëpunimit dhe për të kontribuar në ndërtimin e

marrëdhënieve të qëndrueshme ndëretnike në Kosovë. Në këtë drejtim, sipas gjetjeve të hulumtimit, edhe 40% e të rinjve ndihen pjesërisht të informuar, ndërsa 17% deklarojnë se nuk janë fare të informuar për aktualitetin.

Duke iu përgjigjur pyetjes se ku më së shpeshti kërkojnë dhe gjejnë informacion për iniciativat aktuale në lidhje me të rinjtë, të anketuarit janë përgjigjur ndryshe. Megjithatë, është e evidente se shumica e të anketuarve, deri në 78%, kanë deklaruar se më së shpeshti kërkojnë informacion për këto tema në rrjetet sociale. Kjo nënvizon rëndësinë e të pasurit informacion për bashkëpunimin e të rinjve në Kosovë në platforma si Facebook, Instagram, Twitter dhe të ngjashme. Mediat sociale ofrojnë qasje të shpejtë dhe të lehtë në informacion, si dhe mundësi për ndërveprim dhe shkëmbim me përdoruesit e tjerë, të cilat mund të kontribuojnë në ngritjen e vetëdijes dhe angazhimin e të rinjve në aktivitete që lidhen me bashkëpunimin dhe marrëdhëniet ndëretnike. Ky trend tregon rëndësinë në rritje të kanaleve të komunikimit dixhital në informimin dhe mobilizimin e të rinjve në aktivitetet sociale dhe politike.

E ardhmja e bashkëpunimit mes të rinjve dhe studentëve në Kosovë paraqet sfida komplekse dhe mundësi për përparim. Sipas hulumtimit, gjysma e të anketuarve, afërsisht 50%, shprehin pasiguri për të ardhmen e bashkëpunimit të të rinjve dhe studentëve në Kosovë. Kjo sugjeron se ka nevojë për një kuptim më të thellë të rrethanave aktuale dhe mundësive në dispozicion.

Bashkëpunimi ndëretnik paraqet një faktor vendimtar në këtë kontekst. Hulumtimet tregojnë se të rinjtë dhe studentët në Kosovë tregojnë gatishmëri për të diskutuar çështjet me të cilat ballafaqohen së bashku, edhe pse shembuj të tillë janë kryesisht të pranishëm në mesin e aktivistëve. Megjithatë, ekziston një potencial i qartë për zgjerimin e iniciativave të tilla në një popullsi më të gjerë, e cila do të kontribuonte në forcimin e bashkëpunimit dhe mirëkuptimit ndëretnik

Arsimi është një tjetër çështje kyçe. Të rinjtë përballen me sfida në lidhje me aksesin në arsim, shkollën e braktisjes së shkollës dhe rëndësinë e arsimit të lartë për punësim. Kjo kërkon ndryshime sistemike dhe mbështetje për të siguruar mundësi të drejta për

arsimim dhe zhvillim profesional për të rinjtë në Kosovë.

Migrimi është gjithashtu një faktor i rëndësishëm për t'u marrë parasysh. Të anketuarit po shqyrtojnë mundësinë e migrimit në tre vitet e ardhshme, me arsyet e emigrimit të ndryshme. Kjo tregon nevojën për të krijuar një mjedis më stimulues për të rinjtë për të mbajtur dhe tërhequr talentin dhe burimet në Kosovë.

Është thelbësore të mbështeten iniciativat që nxisin dialogun, mirëkuptimin dhe ndërtimin e përbashkët. Përmes aktivizmit dhe angazhimit të të rinjve mund të bëhen ndryshime pozitive dhe mund të përmirësohet e ardhmja e Kosovës.

Sipas hulumtimit, afërsisht 66% e të anketuarve shprehën një pikëpamje pozitive për rolin e të rinjve në ndërtimin e një shoqërie më të mirë. Kjo tregon një pranim të gjerë të idesë se të rinjtë kanë një rol vendimtar në formësimin e së ardhmes. Ky qëndrim mbështetet nga fakti se të rinjtë shihen si agjentë të ndryshimeve pozitive dhe nxitës të inovacionit në të ardhmen. Ata njihen si aktivistë për ndryshime sociale dhe liderë të ardhshëm që do ta udhëheqin

shoqërinë drejt progresit. Kjo mbështetje për të rinjtë në ndërtimin e një shoqërie më të mirë reflekton optimizëm dhe besim në aftësinë e tyre për të përmirësuar komunitetin dhe për të krijuar një të ardhme të qëndrueshme.

Gjithashtu, është e rëndësishme të theksohet se ky qëndrim pozitiv mund të shërbejë si një forcë shtytëse për të rinjtë, duke i frymëzuar ata që të përfshihen në aktivitete të ndryshme për ndryshime sociale. Mbështetja nga gjeneratat dhe institucionet e vjetra luan gjithashtu një rol vendimtar në inkurajimin e të rinjve për të marrë një rol aktiv në shoqëri. Për më tepër, të rinjtë fuqizohen gjithnjë e më shumë përmes edukimit, vullnetarizmit dhe aktivizmit, duke u mundësuar atyre të zhvillojnë aftësitë e nevojshme për kontribute konstruktive në ndryshimet shoqërore.

KONKLUZIONI

Bazuar në një analizë të hollëshme të hulumtimit mbi rininë në Kosovë, është evidente se të rinjtë përballen me sfida të ndryshme dhe të rrënjosura thellë që ndikojnë dukshëm në aspekte të ndryshme të jetës së tyre. Ndërkohë që janë vërejtur disa përmirësime në krahasim me vitet e mëparshme, shumica e çështjeve kyçe mbeten të pazgjidhura, dhe disa janë bërë edhe më komplekse.

Mungesa e mundësive të punësimit, gjendja e keqe ekonomike, korrupsioni dhe nepotizmi vazhdojnë të jenë sfidat kryesore me të cilat përballen të rinjtë në Kosovë. Kjo situatë krijon një atmosferë pasigurie dhe pesimizmi për të ardhmen tek të rinjtë. Shqetësues i veçantë është se këto probleme duket se po përkeqësohen, ndërkohë që mungesa e perspektivës për punësim mbetet një motiv dominues për të menduar për emigracionin.

Përveç vështirësive ekonomike, të rinjtë përballen edhe me sfida të shumta në marrëdhëniet ndëretnike. Shumë të rinj i perceptojnë këto marrëdhënie si të tensionuara dhe problemet lindin kryesisht nga kujtimet e konflikteve të kaluara dhe ndikimi i brezave të vjetër. Megjithatë, është vënë re njëfarë përmirësimi në perceptimin e marrëdhënieve në krahasim me vitet e mëparshme, duke treguar potencial për progres në këtë fushë.

Është e rëndësishme të theksohet shqetësimi për problemet e shëndetit mendor tek të rinjtë, si dhe mungesa e mbështetjes financiare për arsimim të mëtejshëm. Situata aktuale politike në Kosovë i ndërlikon edhe më shumë gjërat, duke krijuar një atmosferë pasigurie dhe paparashikueshmërie.²

Ndikimi i menjëhershëm dhe afatgjatë i paqëndrueshmërisë politike duhet të konsiderohet me kujdes, pasi ai mund të thellojë ndarjet ekzistuese shoqërore dhe të provokojë konflikte të reja. Prandaj, është e nevojshme që liderët politikë të marrin përgjegjësi dhe të punojnë në ndërtimin e një shoqërie të hapur që ofron mundësi të barabarta për të gjithë të rinjtë në Kosovë.

Në përgjithësi, rezultatet e hulumtimit tregojnë nevojën për një qasje gjithëpërfshirëse për adresimin e problemeve të rinisë në Kosovë. Politikanët duhet të fokusohen në forcimin e ekonomisë, luftimin e korrupsionit dhe promovimin e

---

²<https://www.unicef.org/kosovoprogramme/media/4011/file/Godi%C5%A1niji%20Izve%C5%A1taj%202022.pdf>

dialogut ndëretnik për të krijuar kushte më të mira për të rinjtë dhe për të mundësuar të ardhmen e qëndrueshme të Kosovës. Kjo kërkon angazhim afatgjatë nga të gjithë aktorët përkatës, të mbështetur nga komuniteti ndërkombëtar.

REKOMANDIMET

Në dritën e analizës së sfidave dhe nevojave të të rinjve në Kosovë, rekomandimet kryesore janë theksuar për të shërbyer si bazë për formimin e një qasjeje gjithëpërfshirëse për adresimin e çështjeve të tyre dhe krijimin e perspektivave më të mira për të ardhmen. Këto rekomandime rrjedhin nga një analizë e detajuar e situatës aktuale dhe pasqyrojnë nevojën për veprim të koordinuar nga të gjithë aktorët përkatës për të përmirësuar kushtet dhe mundësitë për të rinjtë. Duke pasur parasysh sfidat e shumta me të cilat përballen të rinjtë, këto rekomandime ofrojnë udhëzime konkrete për ndërhyrjet politike, institucionale dhe shoqërore që synojnë të kontribuojnë në ndërtimin e një të ardhmeje të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse për të rinjtë në Kosovë.

- ✓ Nxitja e zhvillimit ekonomik dhe lufta kundër korrupsionit dhe nepotizmit për të krijuar mundësi për punësimin e të rinjve.
- ✓ Ofron mbështetje financiare për të rinjtë në arsimimin dhe avancimin e tyre në karrierë.
- ✓ Përmirësimi i cilësisë së programeve arsimore dhe mbështetja e arsimit dhe formimit profesional për të rinjtë.
- ✓ Inkurajoni aktivitetet dhe ngjarjet e përbashkëta midis të rinjve me prejardhje të ndryshme etnike për të nxitur një shoqëri të larmishme.
- ✓ Sigurimi i mbështetjes nga aktorët ndërkombëtarë përmes këshillave, ekspertizës dhe organizimit të aktiviteteve rinore që promovojnë bashkëpunimin ndëretnik.
- ✓ Krijimi i mekanizmave për bashkëpunim ndërmjet universiteteve për të nxitur shkëmbimin e njohurive dhe ideve mes të rinjve.
- ✓ Angazhoni të gjithë aktorët përkatës, duke përfshirë qeverinë, institucionet arsimore, organizatat joqeveritare dhe komunitetin ndërkombëtar, për të siguruar mbështetje për të rinjtë dhe për të mundësuar potencialin e tyre të plotë.
- ✓ Të mundësojë pjesëmarrjen e të rinjve në vendimmarrje dhe aktivitete që i prekin drejtpërdrejt për t'i fuqizuar ata si qytetarë aktivë.
- ✓ Organizoni konferenca, punëtori dhe simpoziume ku të rinjtë mund të diskutojnë çështjet aktuale dhe të gjejnë zgjidhje për sfidat e përbashkëta.

- ✓ Promovoni mësimin e gjuhës dhe diversitetin kulturor midis të rinjve për të rritur komunikimin dhe mirëkuptimin e ndërsjellë.
- ✓ Krijimi i një programi shkëmbimi studentor ndërmjet universiteteve për të promovuar bashkëpunimin dhe mirëkuptimin ndërkombëtar.
- ✓ Mbështetja e programeve të trajnimit dhe mentorimit për të rinjtë për të zhvilluar aftësitë e nevojshme për sukses në tregun e punës.
- ✓ Zhvillimi i strategjive për të mbështetur të rinjtë në proceset e migracionit legal dhe qarkullues për të përmirësuar kushtet e tyre të jetesës.
- ✓ Inkurajimi i angazhimit të të rinjve në aktivitetet e shoqërisë civile dhe në jetën politike për të promovuar interesat dhe vlerat e tyre.
- ✓ Ndërtimi i partneriteteve ndërmjet universiteteve, autoriteteve vendore dhe aktorëve të tjerë përkatës për të krijuar programe të qëndrueshme mbështetëse për të rinjtë.
- ✓ Krijimi i mekanizmave për bashkëpunim ndërkufitar dhe projekte të përbashkëta rinore me vendet fqinje për shkëmbimin e përvojave dhe forcimin e stabilitetit rajonal.
- ✓ Promovimi i arsimit gjithëpërfshirës që merr parasysh nevojat dhe aftësitë e ndryshme të të rinjve, duke përfshirë ata me aftësi të kufizuara.
- ✓ Mbështetja e programeve të mentorimit dhe orientimit në karrierë për të ofruar udhëzime dhe mbështetje për të rinjtë në zgjedhjet e karrierës.
- ✓ Zhvilloni programe mbështetëse për gratë e reja për të kapërcyer pabarazitë gjinore dhe për të fuqizuar gratë në shoqëri dhe ekonomi.
- ✓ Zbatimi i fushatave efektive ndërgjegjësuese për rëndësinë e shëndetit mendor dhe ofrimi i shërbimeve të aksesueshme të këshillimit dhe mbështetjes për të rinjtë.

